

Теоретичні засади стратегічного планування в управлінні підприємствами

Валерій Діденко

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: DidenkoVV@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-5755-2397

Оксана Кириченко

доктор економічних наук, доцент кафедри управлінських технологій,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: oksanaKS@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-5244-8323

Характерною особливістю сучасного етапу економічного розвитку є усвідомлення необхідності і поступового впровадження стратегічного управління підприємствами. Основою його появи, становлення і розвитку є поява, становлення і розвиток планування. Планування в т.ч і стратегічне – головний інструмент прийняття управлінських рішень, передумова успішної реалізації будь-якого ділового починання [1].

Слово стратегія походить від грецького стратос – військо, аго – веду, тобто за походженням це військовий термін [2]. Там він означає військове мистецтво, що вивчає закономірності та характер війни, теоретичні основи планування, підготовки і проведення крупних військових операцій із заздалегідь сформульованими стратегічними завданнями. Уперше термін стратегія запозичив у військових і використав у економіці для визначення одного із видів керівництва будь-яким комерційним підприємством Чендлер [3].

Власне з того часу розпочався етап стратегічного планування на підприємствах в умовах ринкової економіки. Існує чимало визначень терміну стратегія підприємства. Але лише в комплексі всі визначення найбільш повно відображають суть даного поняття. Пропонуємо наступне, найбільш повне його визначення. Стратегія підприємства – це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості [4]. Відповідно стратегічне планування – це процес формування стратегії, тобто аналітичний, адаптивний процес, що проводиться в умовах нестабільності і швидких змін, за допомогою якого здійснюється регулярна розробка та корекція місії, довгострокових цілей, набору системи довгострокових стратегічних планів, а також шляхів і засобів їх виконання на основі безперервного контролю та оцінювання змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства [4]. Теорія і практика впровадження стратегічного планування об'єктивно викликала необхідність стратегічного управління, в першу чергу для подолання опору стратегічним змінам, які є способом реалізації стратегічних

планів. Правда, поняття стратегічного управління виникло давно. Адже кожне підприємство в процесі своєї діяльності дотримувалось певної стратегії поведінки.

Таким чином, стратегічне управління, як вид управління підприємством, характеризується наступними сутнісними, концептуальними особливостями. Орієнтація переважно на зовнішнє середовище у тісному взаємозв'язку із внутрішнім станом, підприємство існує як відкрита система [5]. Врахування динаміки і взаємодії елементів середовища, передусім зовнішнього, для формування і коректування довгострокових цілей та набору стратегій їх досягнення. Систематичний контроль за зміною ситуації в навколишньому оточенні і ходом реалізації стратегій та адекватне гнучке і своєчасне регулятивне реагування на такі зміни [6]. Тобто, постійна адаптація до змін зовнішнього середовища як спосіб досягнення цілей. Розподіл управлінських зусиль на два напрямки: а) продумані систематичні дії відповідно до стратегічного плану по досягненню стратегічних цілей; б) реакції на непередбачений розвиток подій, на несподіванки, зв'язані із загостренням конкурентної боротьби.

Узагальнюючи зазначимо, що стратегічне управління виступає обов'язковим контекстом в загальній структурі менеджменту підприємства, тобто поряд з оперативним управлінням, направленим на поточну прибутковість, приймаються рішення направлені на майбутню прибутковість і конкурентностійкість. Головною метою стратегічного управління є висока конкурентностійкість, досягнення стратегічних цілей, майбутня прибутковість. Наявність стратегічного планування, як бази для тактичних і поточних планів. Створення адекватних організаційних структур управління, базування на трудовому потенціалі як основі підприємства. Формування результативної організаційної культури на підприємстві. Ефективність стратегічного управління оцінюється швидкістю реакції на запити ринку та адаптації до різких змін зовнішнього середовища і, як результат, високою конкурентностійкістю, майбутньою прибутковістю, досягненням стратегічних цілей. Оскільки не буває двох абсолютно однакових підприємств, оскільки не буває і двох однакових систем стратегічного управління. Кожне підприємство повинно мати свою систему. На формування індивідуальних систем стратегічного управління впливають наступні чинники розміри підприємства; галузева належність; рівень виробничого потенціалу підприємства; рівень науково-технічного потенціалу, трансферу інновацій; спеціалізація, рівень концентрації і кооперації, тип виробництва; рівень розвитку управління, контролю за виконанням; кваліфікація персоналу; наявність і рівень стратегічного мислення у менеджерів; наявність ефективних стратегій; динаміка середовища підприємства.

Різні підходи до стратегічного управління на конкретному підприємстві потребують однак чіткого уявлення загальної сутності цього процесу і інтегральної мети стратегічного управління. Мета стратегічного управління – створення такої динамічної системи управління, яка в умовах нестабільності і швидких змін середовища за допомогою розробки і впровадження ефективних

стратегій забезпечила б високу конкурентостійкість підприємства і досягнення ним довгострокових, стратегічних цілей. Впроваджуючи стратегічне управління не слід забувати про необхідність певних зусиль для забезпечення його ефективного співіснування з оперативним, оскільки вони потребують різних наукових підходів. Впровадження стратегічного управління суттєво підвищило результативність стратегічного планування, разом утворило потужний стратегічний аспект діяльності підприємств – стратегічний менеджмент.

Ключові слова: стратегія, стратегічне управління, планування, стратегічне планування, конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Блюмгардт А. Моделі корпоративного управління. Київ: Наук. думка, 2010. 160 с.
2. Довгань Л.Є. Стратегічна стійкість у системі стратегічного управління підприємством. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №11. С.118.
3. Кашуба Я. М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва. *Економіка та держава*. 2011. №9. С.16.
4. Козаченко А.В. Корпоративне керування. К.: Либра, 2012. 368 с.
5. Пузирьова В.П. Матриця ключових стратегій в управлінні фінансовим потенціалом промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №6. С. 152.
6. Новицький В.Д. Корпоративний менеджмент. К.: УВПК ЕксОб, 2012. 560 с.